

THE 1st NATIONAL

Basic STEM Innovation

E - FORUM 2021

เรื่อง การสกัดไคโตซานจากเกล็ดปลาตะเพียนเพื่อทดสอบประสิทธิภาพในการดักจับน้ำมัน

(Chitosan extraction from Red Tilapia Fishscales to test lipid trapping efficiency.)

โดย 1. นายเจษฎากร

โพธิบุญ

2. นายชนุดม

หนักแน่น

โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

รายงานฉบับนี้เป็นส่วนประกอบของโครงงานวิทยาศาสตร์

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในงานเวทีวิชาการนวัตกรรมสะเต็มศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติ ครั้งที่ 1 (ออนไลน์)

The 1st National Basic STEM Innovation E-Forum 2021

วันที่ 18 – 19 กันยายน พ.ศ. 2564

เรื่อง การสกัดไคโตซานจากเกล็ดปลาทับทิมเพื่อทดสอบประสิทธิภาพในการดักจับน้ำมัน

(Chitosan extraction from Red Tilapia Fishscales to test lipid trapping efficiency.)

โดย 1. นายเจษฎากร	โพธิบุญ
2. นายชนุดม	หนักแน่น

อาจารย์ที่ปรึกษา นายมงคล ปัญญารัตน์

ชื่อโครงการ	การสกัดโคโคซานจากเกล็ดปลาหับทิมเพื่อทดสอบประสิทธิภาพในการดักจับน้ำมัน
ชื่อผู้ทำโครงการ	1.นายชนุดม หนักแน่น 2.นายเจษฎากร โพธิบุญ
ครูที่ปรึกษา	นายมงคล ปัญญารัตน์
สถานศึกษา	โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย 238 ถนนพระปกเกล้า ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ 50200 โทรศัพท์ 053-418673-5 โทรสาร 053-418673-5
ระยะเวลาโครงการ	มกราคม 2564 – กรกฎาคม 2564

บทคัดย่อ

โครงการเรื่องการสกัดโคโคซานจากเกล็ดปลาหับทิมเพื่อทดสอบประสิทธิภาพในการดักจับน้ำมัน มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปริมาณโคโคซานในเกล็ดปลาหับทิมและศึกษาประสิทธิภาพในการดักจับน้ำมันของโคโคซานที่สกัดได้จากเกล็ดปลาหับทิมเปรียบเทียบกับโคโคซานมาตรฐาน โดยทำการทดลอง 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกศึกษาปริมาณโคโคซานจากเกล็ดปลาหับทิม โดยนำเกล็ดปลาหับทิมแห้งจำนวน 500 กรัมมากำจัดแร่ธาตุโดยการแช่ 1 M HCl ต่อมำกำจัดโปรตีนโดยการแช่ 2 M NaOH และกำจัดสีด้วยการแช่ 95 % เอทานอล พบว่าได้ปริมาณโคโคซาน 246.61 ± 2.55 กรัมหรือเทียบสัดส่วนได้ 1 ใน 2 ของเกล็ดปลาหับทิม จากนั้นนำโคโคซานที่ได้ไปผ่านกระบวนการ Deacetylation พบว่าได้ปริมาณโคโคซาน 127.02 ± 0.22 กรัมหรือเทียบสัดส่วนได้ 1 ใน 4 ของเกล็ดปลาหับทิม 500 กรัม จากนั้นนำโคโคซานที่สกัดได้ไปทดสอบประสิทธิภาพการจับตัวกับน้ำมันเป็นก้อนแล้วตกตะกอน โดยทำการทดสอบกับน้ำมันพืชและน้ำมันจากสัตว์เปรียบเทียบกับโคโคซานมาตรฐาน ทำการทดสอบโดยนำน้ำมันพืช 10 mm^3 มาผสมกับน้ำ 30 mm^3 แล้วทำการใส่โคโคซานลงไปให้จับตัวกับน้ำมันครั้งละ 1 กรัมจนครบ 10 กรัม พบว่าโคโคซานจากเกล็ดปลาหับทิมจะเหลือน้ำมันปริมาตร $0.43 \pm 0.05 \text{ mm}^3$ ส่วนโคโคซานมาตรฐานจะเหลือน้ำมันปริมาตร $0.86 \pm 0.05 \text{ mm}^3$ จากนั้นทำการทดสอบการจับตัวกับน้ำมันจากสัตว์โดยนำน้ำมัน 10 mm^3 มาผสมกับน้ำ 30 mm^3 แล้วทำการใส่โคโคซานลงไปให้จับตัวกับน้ำมันครั้งละ 1 กรัมจนครบ 10 กรัม พบว่าโคโคซานจากเกล็ดปลาหับทิมจะเหลือน้ำมันปริมาตร $0.41 \pm 0.01 \text{ mm}^3$ ส่วนโคโคซานมาตรฐานเหลือน้ำมันปริมาตร $0.80 \pm 0.01 \text{ mm}^3$ จากการทดสอบประสิทธิภาพจะเห็นได้ว่าโคโคซานจากเกล็ดปลาหับทิมมีประสิทธิภาพการจับตัวกับน้ำมันเป็นก้อนแล้วตกตะกอนได้ดีกว่าโคโคซานมาตรฐาน 2 เท่า ทั้งในน้ำมันพืชและน้ำมันจากสัตว์ ดังนั้นควรเลือกโคโคซานจากเกล็ดปลาหับทิมไปใช้ประโยชน์ในการดักจับไขมันในแหล่งน้ำจริงต่อไป

คำสำคัญ : โคโคซาน การดักจับน้ำมัน เกล็ดปลาหับทิม โคโคซานมาตรฐาน

กิตติกรรมประกาศ

โครงการนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาจากคุณครูมงคล ปัญญารัตน์ คุณครูที่ปรึกษาโครงการที่ได้ให้คำแนะนำ แนวคิด ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด จนโครงการเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ คณะผู้จัดทำจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง คณะผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณคุณครูศรายุทธ วิริยะคุณานนท์ ที่ได้อำนวยความสะดวกในการใช้ห้องปฏิบัติการพร้อมกับอุปกรณ์ต่าง ๆ ณ ห้อง 411 อาคาร 4 โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย และคณะผู้จัดทำขอบพระคุณนายรัฐพงศ์ วงศ์เชื่อนแก้ว นักศึกษาปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ความรู้และคำปรึกษาในการทำโครงการเล่มนี้ ตลอดจนถึงพ่อแม่และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ

สุดท้ายนี้ขอขอบใจเพื่อนในกลุ่มที่ให้ความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ข้อเสนอแนะให้คำแนะนำ จนทำให้ผลงานเสร็จสมบูรณ์

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
บทที่ 3 ขั้นตอนดำเนินงานและวิธีการทดลอง	6
บทที่ 4 ผลการดำเนินโครงการ	9
บทที่ 5 สรุปผลการดำเนินโครงการ	14
ภาคผนวก	
บรรณานุกรม	

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

ในปัจจุบันปลาเป็นอาหารที่บริโภคกันแพร่หลายในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ด้วยสามารถนำมาแปรรูปคิดค้นเป็นเมนูต่าง ๆ เนื่องจากมีสารอาหารจำพวกโปรตีนที่ร่างกายสามารถนำไปใช้ได้ทันที นอกจากนี้ในเนื้อปลายังมีไขมันที่ดีต่อร่างกาย คือ มีกรดไขมันไม่อิ่มตัวกลุ่มโอเมก้า-3 ได้แก่ กรดไขมันดีเอชเอ (DHA) และกรดไขมันอีพีเอ (EPA) ซึ่งมีประโยชน์มากมายต่อร่างกาย เช่น ป้องกันโรคหัวใจ โรคข้ออักเสบรูมาตอยด์ โรคภูมิแพ้หอบหืด อีกทั้งยังบำรุงสมองเส้นประสาทและสายตา รวมถึงการพัฒนาสมองของทารกให้สมบูรณ์ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาที่ตามมาคือเศษเหลือทิ้งจากปลา โดยเฉพาะเกล็ดปลาหากเราวิเคราะห์โครงสร้างแล้วยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ซึ่งคณะผู้จัดทำได้เล็งเห็นคุณสมบัติของไคตินในเกล็ดปลาที่นำมาเปลี่ยนแปลงโครงสร้างให้เป็นไคโตซานได้ ซึ่งไคโตซานมีคุณสมบัติที่นำมาประยุกต์ใช้ได้หลายด้าน เช่น การดักจับไขมัน การถนอมอาหาร การแพทย์ เป็นต้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.), 2017)

ดังนั้นทางคณะผู้จัดทำจึงได้คิดค้นโครงการการสกัดไคโตซานจากเกล็ดปลาหับทิมเพื่อนำมาทดสอบประสิทธิภาพในการดักจับไขมันเทียบกับไคโตซานมาตรฐาน และสามารถนำไคโตซานนี้ไปประยุกต์ใช้ในด้านอุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้ยังเป็นการลดเศษซากเน่าเสียจากอาหารที่เรารับประทานเพื่อลดปัญหามลพิษที่จะตามมาด้วย

1.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1.1.1 เพื่อศึกษาปริมาณของไคโตซานในเกล็ดปลาหับทิม
- 1.1.2 เพื่อทดสอบประสิทธิภาพในการจับตัวกับน้ำมันของไคโตซานที่สกัดได้จากเกล็ดปลาหับทิม

1.2 สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ไคโตซานที่ได้จากเกล็ดปลาหับทิมสามารถจับดักน้ำมันแล้วกลายเป็นก้อนตกตะกอนได้

1.3 ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

- 1.3.1 ศึกษาปริมาณสารสกัดไคโตซานจากเกล็ดปลาหับทิม
- 1.3.2 ศึกษาประสิทธิภาพของไคโตซานในการจับตัวกับน้ำมันพืชและน้ำมันสัตว์
- 1.3.3 สถานที่ทำโครงการ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ โครงการ พสวท. โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
- 1.3.4 ระยะเวลาในการศึกษา : เดือนมกราคม – กรกฎาคม 2564

1.4 ตัวแปรของการศึกษา

- 1.4.1 ตัวแปรต้น : เกล็ดปลาหีบต้ม
- 1.4.2 ตัวแปรตาม : ปริมาณไคโตซานที่ได้จากเกล็ดปลาหีบต้ม ความสามารถของไคโตซานในการจับตัวกับไขมัน
- 1.4.3 ตัวแปรควบคุม : วิธีการสกัดไคโตซาน ปริมาณน้ำมันพืช ปริมาณน้ำมันสัตว์ที่ใช้ในการทดลอง

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 ไคโตซาน คือ สารธรรมชาติชนิดหนึ่งที่มีในสัตว์กระดองแข็งและขาเป็นปล้อง เช่น เปลือกกุ้ง กุ้ง และกระดองปู (disthai.com, 2017)

1.5.2 การดักจับไขมัน คือ ปฏิกริยาระหว่างไคโตซานกับน้ำมัน แล้วเกิดการจับตัวกันเป็นก้อน

1.5.3 เกล็ดปลาหีบต้ม คือ ส่วนของเกล็ดเหลือทิ้งจากปลาหีบต้มจากชุมชนวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.5.4 ไคโตซานมาตรฐาน คือ ไคโตซานจากบริษัทยูนิยอนชาयน์ จำกัด เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับประสิทธิภาพกับไคโตซานที่สกัดได้จากเกล็ดปลาหีบต้ม

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 ทราบปริมาณไคโตซานที่สกัดได้จากเกล็ดปลาหีบต้ม
- 1.6.2 ทราบประสิทธิภาพการดักจับไขมันของไคโตซานที่สกัดได้จากเกล็ดปลาหีบต้ม
- 1.6.3 เพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ไคโตซานดักจับไขมันในสิ่งแวดล้อม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ปลาทับทิม (*Oreochromis niloticus*)

รูป 2.1 ปลาทับทิม (แหล่งที่มา : <https://pasusat.com>)¹

ปลาทับทิม เป็นปลาที่นิยมเลี้ยง เนื่องจากเป็นปลาที่มีสีสัน และให้เนื้อค่อนข้างมาก และมีรสชาติเหมือนปลานิล การเลี้ยงง่าย อัตราการเติบโตสูง ราคาในตลาดค่อนข้างคงที่ และมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในร้านอาหาร และตามโรงแรมหรือภัตตาคาร

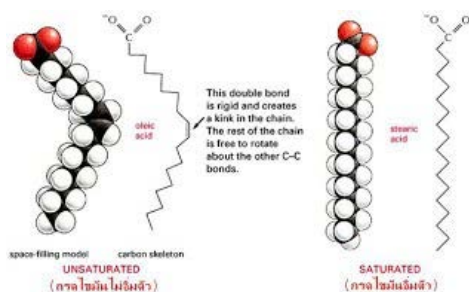
ปลาทับทิมเป็นปลาที่พัฒนาสายพันธุ์มาจากปลานิล ที่มีการผสมข้ามสายพันธุ์กับปลานิลแดงของต่างประเทศที่อยู่ในตระกูลเดียวกัน จนได้ปลาทับทิมพันธุ์แท้ที่มีรูปร่างลักษณะเฉพาะตัว มีคุณภาพของเนื้อที่หวาน นุ่ม และมีสีสวยงาม (ประสิทธิ์ศิลป์, 2011)

2.2 ไขมัน

หมายถึง สารประกอบหลายชนิดซึ่งมีลักษณะร่วมกันคือ ละลายได้ในตัวทำละลายอินทรีย์ แต่ไม่ละลายน้ำ ไขมันในทางเคมี คือ ไตรกลีเซอไรด์ ซึ่งเป็นไตรเอสเทอร์ของกลีเซอรอลกับกรดไขมัน สถานะของไขมันที่อุณหภูมิห้องมีทั้งของแข็งและของเหลว ซึ่ง "น้ำมัน" ใช้กับไขมันที่เป็นของเหลวที่อุณหภูมิห้อง "ไขมัน" หมายถึง ไขมันที่เป็นของแข็งที่อุณหภูมิห้อง "ลิพิด" หมายถึงไขมันทั้งที่เป็นของเหลวและของแข็ง ตลอดจนสารที่เกี่ยวข้องอื่น ซึ่งโดยปกติใช้ในบริบททางการแพทย์หรือชีวเคมี (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.), 2017)

¹ ปลาทับทิม

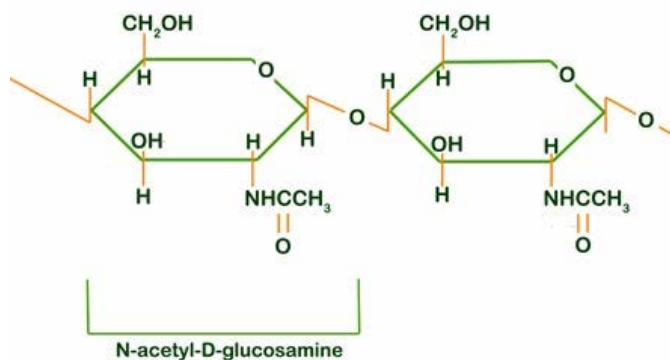

รูป 2.2 โครงสร้างของไขมัน (แหล่งที่มา : <https://sites.google.com/a/mengrai.ac.th>)²

ไขมันจำแนกได้เป็นไขมันอิ่มตัวกับไขมันไม่อิ่มตัว ไขมันไม่อิ่มตัวยังสามารถจำแนกต่อได้อีกเป็นไขมันซิส ซึ่งพบทั่วไปในธรรมชาติ และไขมันทรานส์ ซึ่งพบได้ยากในธรรมชาติ แต่พบในน้ำมันพืชที่ได้ทำไฮโดรจิเนชันไปแล้วบางส่วน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.), 2017)

2.3 ไคติน (chitin)

เป็นคาร์โบไฮเดรต (carbohydrate) ประเภทพอลิแซ็กคาไรด์ (polysaccharide) ที่มีสายยาว มีโครงสร้างคล้ายกับเซลลูโลส (cellulose) โมเลกุลของไคติน เป็นพอลิเมอร์ของ N-acetyl-D-glucosamine ต่อกันด้วยพันธะไกลโคไซด์ (glycosidic bond) แบบ β -1,4 แต่หมู่ hydroxyl (-OH) ที่ตำแหน่ง C₃ จะถูกแทนที่ด้วยกลุ่ม acetyl amino (-NHCOCH₃) (พรเฉลิมวงศ์ และ รัตนাপนนท์, ม.ป.ป.)

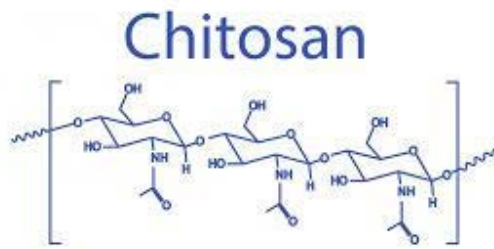

รูป 2.3 โครงสร้างไคติน (แหล่งที่มา : <http://www.foodnetworksolution.com>)³

² โครงสร้างไขมัน

³ โครงสร้างไคติน

2.4 ไคโตซาน

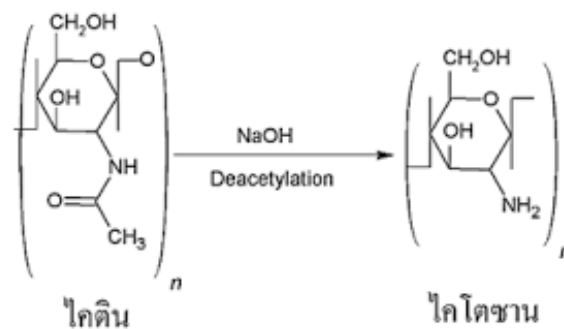

รูป 2.4 โครงสร้างไคโตซาน (แหล่งที่มา : <https://www.disthai.com>)⁴

ไคโตซาน คือ สารธรรมชาติชนิดหนึ่งที่มีในสัตว์กระดองแข็งและขาเป็นปล้อง เช่น เปลือกกุ้ง กุ้ง และ กระดองปู ซึ่งเมื่อนำมาสกัดแยกเอาแคลเซียม โปรตีน และแร่ธาตุที่ไม่ต้องการออกไป จากนั้นไปผ่าน กระบวนการ Deacetylation ทำให้โครงสร้างบางส่วนเปลี่ยนแปลงไปโดยมีการเปลี่ยนหมู่ฟังก์ชันที่มีหมู่อะเซตามิโด (-NHCOCH₃) เปลี่ยนไปอยู่ในรูปของหมู่เอมิโน (-NH₂) ที่ตำแหน่งคาร์บอนตัวที่ 2 สมบัติทางกายภาพและทางเคมีของไคโตซานเป็นโพลีเมอร์สายยาว มีประจุบวก เนื่องจากเกิดโปรโตเนตหมู่เอมิโน (ในรูป-NH₃⁺) ปกติไคโตซานละลายได้ดีในกรดอินทรีย์ (disthai.com, 2017)

2.5 Deacetylation

การเปลี่ยนแปลงทางเคมีทำให้ไคตินเปลี่ยนไปเป็นไคโตซาน คือการลดลงของหมู่อะซิติลหรือเรียกว่า Deacetylation ขณะที่มีการลดลงของหน่วยย่อย N-acetyl glucosamine เป็นการเพิ่มขึ้นของ glucosamine ในปริมาณที่เท่ากัน ซึ่งคือการเปลี่ยนแปลงไคตินให้เป็นไคโตซาน ส่งผลให้ไคโตซานจึงสามารถละลายได้ดีขึ้นในกรดต่างๆ เช่น กรดน้ำส้ม กรดแลคติก และกรดอินทรีย์อื่น ๆ (สุริดา, 2009)

รูป 2.5 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างไคตินเป็นไคโตซาน (แหล่งที่มา : <https://www.disthai.com/>)

⁴ โครงสร้างไคโตซาน

บทที่ 3

ขั้นตอนดำเนินงานและวิธีการทดลอง

3.1 วัสดุ – อุปกรณ์และสารเคมีที่ใช้ในการทำโครงการงาน

เกล็ดปลาหีบหิม (จากชุมชนวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่)	1,500	กรัม
โคโคซานมาตรฐาน	100	กรัม
น้ำกลั่น	100	ลิตร
สารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ (NaOH) 1 M	60	ลิตร
สารละลายไฮโดรคลอริก (HCl) 1 M	30	ลิตร
95 % เอทานอลแอลกอฮอล์	30	ลิตร
ตะกร้าใส่เกล็ดปลา	1	ใบ
กะละมัง	1	ใบ
บีกเกอร์ขนาด 100 ml.	10	ใบ
บีกเกอร์ขนาด 500 ml.	5	ใบ
บีกเกอร์ขนาด 1,000 ml.	3	ใบ
ขวดรูปชมพู่	2	ใบ
ขวดวัดปริมาตร	10	ใบ
ช้อนตักสาร	4	คัน
กระบอกล้าง	2	ใบ
จานเพาะเชื้อ	3	ใบ
แท่งแก้วคนสาร	2	แท่ง
ถังน้ำกลั่น	5	ถัง
ถังพลาสติกสำหรับใส่บีกเกอร์แช่เกล็ดปลา	3	ใบ
ไมโครมิเตอร์	1	อัน
Stirring Hot plate	3	เครื่อง
เครื่องปั่นแห้ง	1	เครื่อง
ตู้ดูดควัน	1	ตู้
ตู้อบลมร้อน	3	ตู้

3.2 วิธีการทดลอง

3.2.1 การทดลองที่ 1 การศึกษาปริมาณโคโคซานในเกล็ดปลาหิม

ตอนที่ 1 การสกัดสารโคโคซาน (ดัดแปลงจากนาฏยาและเดชนะ, 2559)

- 1.1 นำเกล็ดปลามาล้างด้วยน้ำกลั่น 3 ครั้งแล้วทำการอบแห้งที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส ด้วยตู้อบลมร้อน
- 1.2 นำเกล็ดปลาที่ได้จากข้อ 1.1 มากำจัดแร่ธาตุโดยแช่ในกรดไฮโดรคลอริก ความเข้มข้น 1 M (น้ำหนักต่อปริมาตร 1: 20) เป็นเวลา 24 ชั่วโมง ที่อุณหภูมิห้อง หลังจากนั้นทำการล้างด้วยน้ำกลั่นจนสะอาด ควรแช่เกล็ดปลาในกรดไฮโดรคลอริก จนกว่าจะไม่มีแคลเซียมคาร์บอเนตหลงเหลืออยู่ สังเกตได้จากไม่มีฟองแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์เกิดขึ้น ดังสมการ

$$2\text{HCl (aq)} + \text{CaCO}_3 \text{ (s)} \longrightarrow \text{CaCl}_2 \text{ (aq)} + \text{H}_2\text{O (l)} + \text{CO}_2 \text{ (g)}$$
- 1.3 ทำการกำจัดโปรตีนส่วนเกินของเกล็ดปลาที่ได้จากข้อ 1.2 มาแช่ด้วยสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ ความเข้มข้น 2 M (น้ำหนักต่อปริมาตร, 1: 20) คนให้เข้ากันเป็นเวลา 1 ชั่วโมง ที่อุณหภูมิห้อง หลังจากนั้นล้างด้วยน้ำกลั่นจนสะอาด
- 1.4 ทำการกำจัดสี โดยนำเกล็ดปลาที่ได้จากข้อ 1.3 มาแช่ใน 95 % เอทานอล (น้ำหนักต่อปริมาตร 1: 20) คนตลอดเวลา 5 นาที บน Stirring Hot plate จากนั้นล้างด้วยน้ำกลั่นจนสะอาด แล้วนำไปอบแห้งที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 3 ชั่วโมง ด้วยตู้อบลมร้อน

ตอนที่ 2 การสกัดโคโคซาน (ดัดแปลงจากนาฏยาและเดชนะ, 2559)

- 2.1 นำสารสกัดโคโคซานที่ได้จากตอนที่ 1 มากำจัดหมู่ Acetyl (Deacetylation) ด้วยสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ ความเข้มข้น 2 M (น้ำหนักต่อปริมาตร 1: 20) ทำการคนตลอดเวลา 15 นาที ที่อุณหภูมิ 140 องศาเซลเซียส บน stirring hot plate (ในขั้นตอนนี้ต้องใช้ความระมัดระวัง เนื่องจากสารละลาย NaOH มีความเข้มข้นมาก เมื่อให้ความร้อนสูงจะเกิดปฏิกิริยาที่รุนแรง เนื่องจากขั้นตอนการกำจัดหมู่ อะซิทิลต้องใช้ความร้อนสูงเท่านั้นจึงจะสามารถกำจัดหมู่อะซิทิลออกได้หมด)
- 2.2 นำโคโคซานที่ได้จากข้อ 2.1 ได้ไปล้างน้ำกลั่นจำนวน 3 ครั้ง แล้วนำโคโคซานไปอบแห้งที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 1 ชั่วโมง

3.2.2 การทดลองที่ 2 การทดสอบประสิทธิภาพในการดักจับไขมันของไคโตซานที่สกัดได้

ตอนที่ 1 การทดสอบประสิทธิภาพในการดักจับน้ำมันพืชกับไคโตซานที่สกัดได้เทียบกับไคโตซานมาตรฐาน

- 1.1 นำน้ำมันพืชเทใส่บีกเกอร์ให้มีความสูง 10 mm ในบีกเกอร์ขนาด 100 ml จำนวน 2 บีกเกอร์
- 1.2 นำไคโตซานที่สกัดได้ใส่ลงไปในบีกเกอร์ใบที่ 1 ครั้งละ 1 กรัม
- 1.3 นำไคโตซานมาตรฐานใส่ลงไปในบีกเกอร์ใบที่ 2 ครั้งละ 1 กรัม
- 1.4 ทำขั้นตอนที่ 1.2 และ 1.3 พร้อม ๆ กัน
- 1.5 หยดใส่ไคโตซานเมื่อน้ำมันจับตัวกันเป็นก้อนจนหมด
- 1.6 จดบันทึกปริมาณน้ำมันพืชที่เหลืออยู่ทุก ๆ ครั้ง ที่ใส่ไคโตซานลงในบีกเกอร์ โดยการวัดความสูงของระดับน้ำมันพืชและคำนวณโดยใช้สูตรปริมาตรของทรงกระบอก
- 1.7 บันทึกผลการทดลอง

ตอนที่ 2 การทดสอบประสิทธิภาพในการดักจับน้ำมันจากสัตว์กับไคโตซานที่สกัดได้เทียบกับไคโตซานมาตรฐาน

- 1.1 นำน้ำมันจากสัตว์เทใส่บีกเกอร์ให้มีความสูง 10 mm ในบีกเกอร์ขนาด 100 ml จำนวน 2 บีกเกอร์
- 1.2 นำไคโตซานที่สกัดได้ใส่ลงไปในบีกเกอร์ใบที่ 1 ครั้งละ 1 กรัม
- 1.3 นำไคโตซานมาตรฐานใส่ลงไปในบีกเกอร์ใบที่ 2 ครั้งละ 1 กรัม
- 1.4 ทำขั้นตอนที่ 1.2 และ 1.3 พร้อม ๆ กัน
- 1.5 หยดใส่ไคโตซานเมื่อน้ำมันจับตัวกันเป็นก้อนจนหมด
- 1.6 จดบันทึกปริมาณน้ำมันจากสัตว์ที่เหลืออยู่ทุก ๆ ครั้ง ที่ใส่ไคโตซานลงในบีกเกอร์ โดยการวัดความสูงของระดับน้ำมันจากสัตว์และคำนวณโดยใช้สูตรปริมาตรของทรงกระบอก
- 1.7 บันทึกผลการทดลอง

บทที่ 4

ผลการดำเนินโครงการ

4.1 การศึกษาปริมาณของโคโคซานในเกล็ดปลาต้ม

จากการทดลองพบว่า เมื่อนำเกล็ดปลาต้มแห้งจำนวน 500 g มาสกัดโคโคตินโดยการแช่สารละลาย HCl 1 M จากนั้นนำเกล็ดปลาที่ได้ไปแช่ต่อในสารละลาย NaOH 2 M ในขั้นตอนการกำจัดโปรตีนและกำจัดสี ด้วยแช่ 95% เอทานอล น้ำหนักของสารสกัดโคโคตินจะเหลืออยู่ 1 ใน 2 ของน้ำหนักเกล็ดปลาแห้งเริ่มต้น และเมื่อนำโคโคตินที่สกัดได้ไปผ่านกระบวนการ Deacetylation เพื่อเปลี่ยนโครงสร้างเป็นโคโคซานจะเหลือน้ำหนักอยู่ 1 ใน 4 ของน้ำหนักเกล็ดปลาแห้งเริ่มต้น คำนวณน้ำหนักโคโคตินและน้ำหนักโคโคซานต่อเกล็ดปลาต้มแห้ง 500 กรัม ได้ดังตาราง 4.1

ตารางที่ 4.1 ปริมาณโคโคซานที่สกัดได้จากเกล็ดปลาต้ม

การทดลองครั้งที่	น้ำหนักเกล็ดปลาเริ่มต้น (กรัมของน้ำหนักแห้ง)	น้ำหนักโคโคติน (กรัม)	น้ำหนักโคโคซาน (กรัม)
1	500.00	246.73	127.14
2	500.00	244.01	126.77
3	500.00	249.10	127.16
ค่าเฉลี่ย	500.00	246.61 ± 2.55	127.02 ± 0.22

รูปที่ 4.1 ลักษณะทางกายภาพของเกล็ดปลา (A) โคโคติน (B) และโคโคซาน (C)

เมื่อสังเกตลักษณะทางกายภาพของการสกัดโคโคตินและโคโคซานที่สกัดได้จากเกล็ดปลาต้ม พบว่าโคโคตินมีลักษณะเป็นของแข็ง สีขาวบริสุทธิ์ เป็นแผ่นเหนียวคล้ายเยื่อกระดาษ

ส่วนลักษณะของโคโคซาน เป็นของแข็ง สีขาวเหลือง เนื้อละเอียด ไม่เหนียว ทั้งนี้จะสังเกตเห็นว่าปริมาณโคโคซานจะมีน้ำหนักน้อยกว่าโคโคติน เนื่องจาก ในการแช่โคโคตินด้วย NaOH ในการเปลี่ยนโครงสร้าง

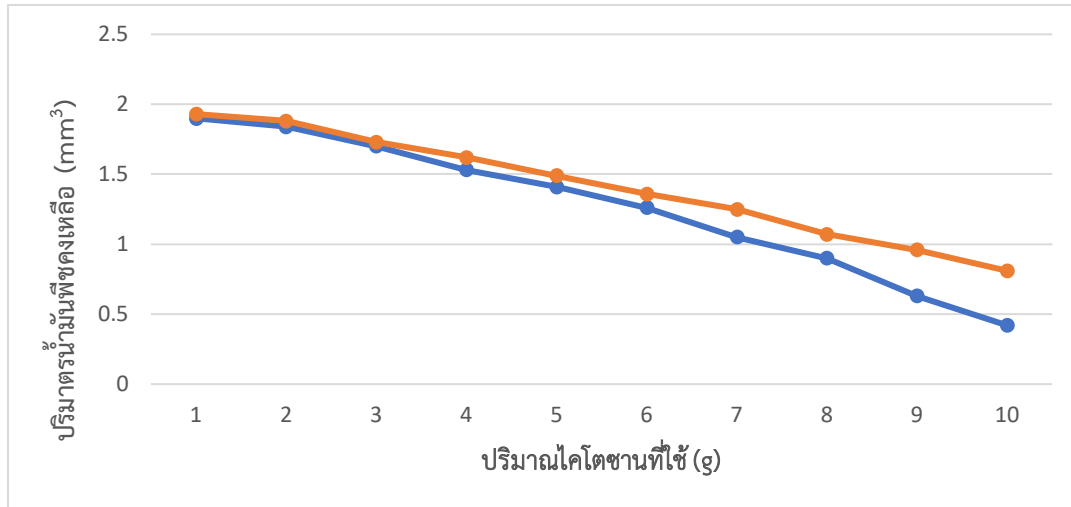
ไคตินให้เป็น ไคโตซาน จะทำให้ไคตินถูกกักคร่อน จึงมีน้ำหนักรวบรวมหายไป ทั้งนี้มีรายงานว่าไคตินจะมีลักษณะ ไม่ละลายน้ำหรือตัวทำละลายที่เป็นกรดอินทรีย์อื่นๆ ส่วนไคโตซานสามารถละลายน้ำได้ดีและละลายในตัวทำละลายกรดอินทรีย์และกรดอนินทรีย์ที่เจือจางบางชนิด เช่น CH_3COOH HNO_3 HCl เป็นต้น (สุริดา, 2009)

4.2 การทดสอบประสิทธิภาพในการจับตัวของไคโตซานที่สกัดได้จากเกล็ดปลาที่หมักกับน้ำมันพืช

เมื่อนำไคโตซานที่สกัดได้จากเกล็ดปลาที่หมักมาทดสอบประสิทธิภาพในการดักจับไขมัน โดยการใส่ไคโตซาน ลงไปในน้ำมันพืชที่ลอยอยู่เหนือน้ำครั้งละ 1 กรัม โดยทำการใส่ไปเรื่อย ๆ จนน้ำมันพืชหมด จากความสูงน้ำมันพืชเริ่มต้น 10 mm จากผลการทดสอบพบว่าไคโตซานสามารถดักจับน้ำมัน ได้ดังตาราง 4.2

ตารางที่ 4.2 ผลการทดสอบ ประสิทธิภาพในการจับตัวของไคโตซานที่สกัดได้จากเกล็ดปลาที่หมักกับ น้ำมันพืช เปรียบเทียบกับไคโตซานมาตรฐาน

ปริมาณ ไคโตซาน ที่ใช้ (กรัม)	ปริมาตรน้ำมันพืชคงเหลือ (mm^3)							
	ทดสอบโดยไคโตซานจากเกล็ดปลาที่หมัก				ทดสอบโดยไคโตซานมาตรฐาน			
	การทดสอบครั้งที่			เฉลี่ย	การทดสอบครั้งที่			เฉลี่ย
	1	2	3		1	2	3	
1.00	1.88	1.94	1.90	1.91 ± 0.03	1.93	1.96	1.93	1.94 ± 0.02
2.00	1.81	1.90	1.84	1.85 ± 0.05	1.88	1.94	1.91	1.91 ± 0.03
3.00	1.65	1.82	1.70	1.72 ± 0.09	1.73	1.83	1.77	1.78 ± 0.05
4.00	1.49	1.66	1.53	1.56 ± 0.09	1.62	1.72	1.65	1.66 ± 0.05
5.00	1.32	1.49	1.41	1.41 ± 0.09	1.49	1.59	1.55	1.54 ± 0.05
6.00	1.16	1.32	1.26	1.25 ± 0.08	1.36	1.50	1.47	1.44 ± 0.07
7.00	0.98	1.14	1.05	1.06 ± 0.08	1.25	1.31	1.26	1.27 ± 0.03
8.00	0.77	1.01	0.90	0.89 ± 0.12	1.07	1.22	1.11	1.13 ± 0.08
9.00	0.52	0.72	0.63	0.62 ± 0.10	0.96	1.06	0.99	1.00 ± 0.05
10.00	0.39	0.48	0.42	0.43 ± 0.05	0.81	0.90	0.87	0.86 ± 0.05

รูปที่ 4.2 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณโคโคซานที่ใช้กับปริมาณน้ำมันพืชที่คงเหลือ (น้ำมันพืชที่ไม่ถูกจับตัวเป็นก้อน)

กราฟสีน้ำเงิน หมายถึง ปริมาณน้ำมันพืชที่คงเหลือ (น้ำมันพืชที่ไม่จับตัวกับโคโคซานที่สกัดได้จากเกล็ดปลาหีบต้มแล้วตกตะกอน)

กราฟสีส้ม หมายถึง ปริมาณน้ำมันพืชที่คงเหลือ (น้ำมันพืชที่ไม่จับตัวกับโคโคซานมาตรฐานตกตะกอน)

จากกราฟจะเห็นได้ว่า เมื่อใส่โคโคซานลงไปครั้งละ 1 กรัม โคโคซานจะจับตัวกับน้ำมันพืชแล้วกลายเป็นก้อนตกตะกอนลงไปบนชั้นน้ำกลั่น โดยสารสกัดโคโคซานจากเกล็ดปลาหีบต้มสามารถดักจับน้ำมันพืชแล้วกลายเป็นก้อนตกลงไปบนชั้นน้ำกลั่นได้ดีกว่าโคโคซานมาตรฐาน เนื่องจากพบว่าขณะที่ใช้โคโคซาน 10 กรัม น้ำมันพืชในบีกเกอร์ที่ทำการทดสอบด้วยโคโคซานจากเกล็ดปลาหีบต้มมีปริมาณน้ำมันพืชเฉลี่ยคงเหลือ $0.43 \pm 0.05 \text{ mm}^3$ แต่ในบีกเกอร์ที่ทำการทดสอบด้วยโคโคซานมาตรฐานมีปริมาณน้ำมันพืชคงเหลือ $0.86 \pm 0.05 \text{ mm}^3$

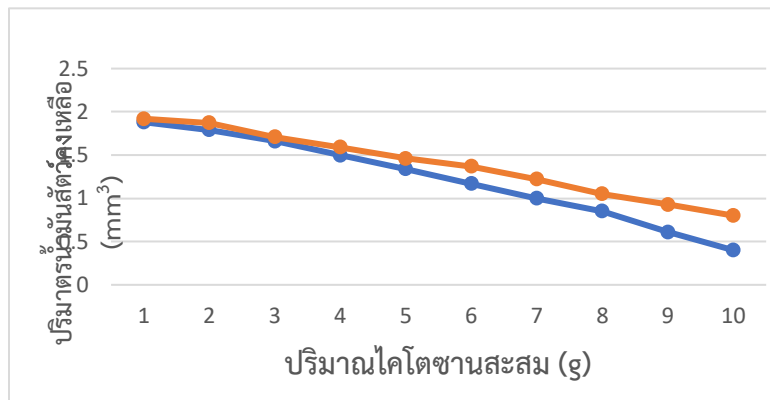
4.3 การทดสอบประสิทธิภาพในการจับตัวของโคโคซานที่สกัดได้จากเกล็ดปลาหีบต้มกับน้ำมันสัตว์

เมื่อนำโคโคซานที่สกัดได้จากเกล็ดปลาหีบต้มมาทดสอบประสิทธิภาพในการดักจับไขมัน โดยการใส่โคโคซาน ลงไปในน้ำมันสัตว์ที่ลอยอยู่เหนือน้ำครั้งละ 1 กรัม โดยทำการใส่ไปเรื่อย ๆ จนน้ำมันสัตว์หมด จากความสูงน้ำมันสัตว์เริ่มต้น 10 mm จากผลการทดสอบพบว่าโคโคซานสามารถดักจับน้ำมัน ได้ดังตาราง 4.3

ตารางที่ 4.3 ผลการทดสอบ ประสิทธิภาพในการจับตัวของไคโตซานที่สกัดได้จากเกล็ดปลาที่หมักกับ น้ำมันสัตว์ เปรียบเทียบกับไคโตซานมาตรฐาน

ปริมาณไคโตซานที่ใช้ (กรัม)	ปริมาณน้ำมันสัตว์ที่หลงเหลือ (mm ³)							
	ทดสอบโดยไคโตซานจากเกล็ดปลาที่หมัก				ทดสอบโดยไคโตซานมาตรฐาน			
	การทดสอบครั้งที่			เฉลี่ย	การทดสอบครั้งที่			เฉลี่ย
	1	2	3		1	2	3	
1.00	1.88	1.88	1.86	1.87 ± 0.01	1.92	1.93	1.92	1.92 ± 0.01
2.00	1.79	1.78	1.78	1.78 ± 0.01	1.87	1.87	1.88	1.87 ± 0.01
3.00	1.66	1.64	1.65	1.65 ± 0.01	1.71	1.70	1.70	1.70 ± 0.01
4.00	1.50	1.52	1.50	1.51 ± 0.01	1.59	1.58	1.57	1.58 ± 0.01
5.00	1.34	1.35	1.37	1.35 ± 0.13	1.46	1.48	1.48	1.47 ± 0.01
6.00	1.17	1.10	1.13	1.13 ± 0.02	1.37	1.35	1.36	1.36 ± 0.01
7.00	1.00	0.99	0.98	0.99 ± 0.01	1.22	1.21	1.22	1.22 ± 0.01
8.00	0.85	0.83	0.84	0.84 ± 0.01	1.05	1.03	1.03	1.04 ± 0.01
9.00	0.61	0.60	0.62	0.61 ± 0.01	0.93	0.92	0.95	0.93 ± 0.02
10.00	0.40	0.41	0.41	0.41 ± 0.01	0.80	0.79	0.80	0.80 ± 0.01

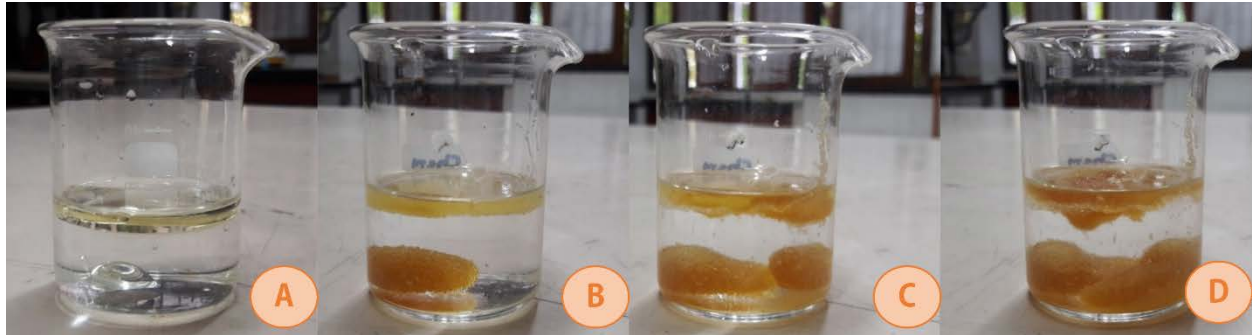

รูปที่ 4.3 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณไคโตซานที่ใช้กับปริมาณน้ำมันจากสัตว์ที่หลงเหลือ (น้ำมันสัตว์ที่ไม่ถูกจับตัวเป็นก้อน)

กราฟสีน้ำเงิน หมายถึง ปริมาณน้ำมันสัตว์ที่หลงเหลือ (น้ำมันสัตว์ที่ไม่จับตัวกับไคโตซานที่สกัดได้จากเกล็ดปลาที่หมักแล้วตกตะกอน)

กราฟสีส้ม หมายถึง ปริมาณน้ำมันสัตว์ที่หลงเหลือ (น้ำมันสัตว์ที่ไม่จับตัวกับไคโตซานมาตรฐานตกตะกอน)

จากกราฟจะเห็นได้ว่า เมื่อใส่ไคโตซานลงไปครึ่งละ 1 กรัม ไคโตซานจะจับตัวกับน้ำมันสัตว์แล้ว กลายเป็นก้อนตกตะกอนลงไปบนชั้นน้ำกลั่น โดยสารสกัดไคโตซานจากเปลือกปลาหีบหิมสามารถดักจับน้ำมัน สัตว์แล้วกลายเป็ก้อนตกลงไปบนชั้นน้ำกลั่นได้ดีกว่าไคโตซานมาตรฐาน เนื่องจากพบว่าขณะที่ใช้ไคโตซาน 10 กรัม น้ำมันสัตว์ในบีกเกอร์ที่ทำการทดสอบด้วยไคโตซานจากเปลือกปลาหีบหิมมีปริมาณน้ำมันสัตว์เฉลี่ย คงเหลือ $0.41 \pm 0.01 \text{ mm}^3$ แต่ในบีกเกอร์ที่ทำการทดสอบด้วยไคโตซานมาตรฐานมีปริมาณน้ำมันสัตว์คงเหลือ $0.80 \pm 0.01 \text{ mm}^3$

รูปที่ 4.4 การเปลี่ยนแปลงของปริมาณน้ำมัน ปริมาณน้ำมันเริ่มต้น (A) ปริมาณน้ำมันเมื่อใช้ไคโตซาน 1 กรัม (B) ปริมาณ น้ำมันเมื่อใช้ไคโตซาน 3 กรัม (C) ปริมาณน้ำมันเมื่อใช้ไคโตซาน 5 กรัม (D)

บทที่ 5

สรุปผลการดำเนินโครงการ

5.1 อภิปรายผลการดำเนินโครงการ

5.1.1 จากการศึกษาปริมาณไคโตซานในเกล็ดปลาที่พบพบว่า เมื่อนำเกล็ดปลาไปสกัดในขั้นตอนที่ 1 ได้สารสกัดไคตินปริมาณ 246.61 ± 2.55 กรัมต่อเกล็ดปลาหรือเทียบสัดส่วนได้ 1 ใน 2 ของเกล็ดปลาจากนั้นนำไคตินมาผ่านกระบวนการ Deacetylation ในขั้นตอนที่ 2 ได้สารสกัดไคโตซาน 127.02 ± 0.22 กรัมต่อเกล็ดปลา 500 กรัมหรือเทียบสัดส่วนได้ 1 ใน 4 ของเกล็ดปลาทั้งหมด ซึ่งจากผลการทดลองสอดคล้องกับงานวิจัยในการสกัดไคโตซานจากเกล็ดปลากะพงขาวของนาฏยาและคณะ (2559). ที่ทำการสกัดไคโตซานจากเกล็ดปลากะพงขาวได้ปริมาณ 27.97 ± 4.06 จากเกล็ดปลากะพงขาว 100 กรัมหรือเทียบสัดส่วนได้ 1 ใน 4 เช่นเดียวกัน

5.1.2 จากการนำไคโตซานไปทดสอบประสิทธิภาพในการดักจับน้ำมันให้เป็นก้อนแล้วตกตะกอนเปรียบเทียบกับระหว่างไคโตซานที่สกัดได้กับไคโตซานมาตรฐาน ในน้ำมันพืชและน้ำมันจากสัตว์ โดยการนำน้ำมันพืช 10 mm^3 มาผสมกับน้ำ 30 mm^3 เมื่อใช้ปริมาณไคโตซานที่ 10 กรัม พบว่าไคโตซานจากเกล็ดปลาที่พบมีปริมาณไคตินประมาณ $0.43 \pm 0.05 \text{ mm}^3$ ส่วนไคโตซานมาตรฐานเหลือปริมาณไคตินประมาณ $0.86 \pm 0.05 \text{ mm}^3$ จากนั้นทำการทดสอบโดยนำน้ำมันจากสัตว์ 10 mm^3 มาผสมกับน้ำ 30 mm^3 พบว่าเมื่อใช้ปริมาณไคโตซานที่ 10 กรัม ไคโตซานจากเกล็ดปลาที่พบมีปริมาณไคตินประมาณ $0.41 \pm 0.01 \text{ mm}^3$ ส่วนไคโตซานมาตรฐานเหลือปริมาณไคตินประมาณ $0.80 \pm 0.01 \text{ mm}^3$ จะเห็นได้ว่าไคโตซานที่สกัดได้มีประสิทธิภาพมากกว่าไคโตซานมาตรฐาน 2 เท่า ทั้งนี้กลไกการจับตัวของไคโตซานกับน้ำมันเกิดได้เพราะไคโตซานเป็นพอลิเมอร์ที่มีประจุบวกจากการเปลี่ยนโครงสร้างทางเคมีผ่านกระบวนการ Deacetylation ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นของหมู่อะมิโน (NH_2) โดยกระบวนการนี้จะใช้ความเข้มข้นของด่าง (NaOH) ตั้งแต่ 40 % ขึ้นไป เรียกว่าค่าระดับการกำจัดหมู่อะซิติล (Degree of Deacetylation, %DD) ถ้า %DD มากก็จะยิ่งทำให้อนุพันธ์ของไคโตซานทำละลายหรือจับกันกับสารอินทรีย์ได้ดี ทำให้ไคโตซานสามารถจับกับสารอินทรีย์ที่มีประจุลบได้ดี นั่นคือไคโตซานสามารถดักจับน้ำมันให้เป็นก้อนแล้วตกตะกอนได้ และจะเห็นได้ว่าไคโตซานจากเกล็ดปลาที่พบสามารถจับกับน้ำมันได้ดีกว่าไคโตซานมาตรฐานเพราะมี %DD ที่สูงกว่าในกระบวนการ Deacetylation (สุทธิดา, 2009)

5.2 สรุปผลการดำเนินโครงการ

5.2.1 จากการศึกษาปริมาณไคโตซานในเกล็ดปลาหีบหิมพบว่าเกล็ดปลาหีบหิมสามารถสกัดสารไคโตซานได้ปริมาณ 127.02 ± 0.22 กรัม

5.2.2 จากทดสอบประสิทธิภาพในการดักจับน้ำมันให้เป็นก้อนแล้วตกตะกอน ของไคโตซานจากเกล็ดปลาหีบหิมเปรียบเทียบกับไคโตซานมาตรฐาน พบว่าทั้งในน้ำมันพืชและน้ำมันจากสัตว์มีประสิทธิภาพในการดักจับน้ำมันได้ดีกว่าไคโตซานมาตรฐานถึง 2 เท่า

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ควรนำไปทดสอบในแหล่งน้ำจริงที่มีปริมาณไขมันมากและส่งผลให้น้ำเน่าเสีย

5.3.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสะเต็มศึกษา เพื่อพัฒนาเป็นนวัตกรรมในการใช้ดักจับไขมันในแหล่งน้ำจริง

บรรณานุกรม

นาฏยา สุวรรณชาติและคณะ. (2559). "การศึกษาไคโตซานจากเกล็ดปลากะพงขาว." ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. ครั้งที่ 6. 15-16 สิงหาคม 2559. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 1069-1077.

ประสิทธิ์ศิลป์ ชัยยะวัฒน์โยธิน. (29 สิงหาคม 2554). ปลาทับทิม. เข้าถึงได้จาก Freshfishs:
<https://freshfishs.wordpress.com>

พิมพ์เพ็ญ พรเฉลิมวงศ์, และ นิธิยา รัตนานนท์. (ม.ป.ป.). Chitin / ไคโตซาน. เข้าถึงได้จาก Food Wiki:
<http://www.foodnetworksolution.com/wiki/word/1188/chitin>

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (4 มิถุนายน 2560). ไขมันและน้ำมัน. เข้าถึงได้จาก คลังความรู้: <https://l.facebook.com/l.php?u=https%3A%2F%2Fwww.scimath.org>

สุธิดา. (2552). วารสารวิชาอุตสาหกรรมศึกษา. เข้าถึงได้จาก file:///C:/Users/Modern15/Downloads/1965-6419-1-PB.pdf

disthai.com. (2560). ไคโตซาน. เข้าถึงได้จาก Disthai: <https://www.disthai.com>

ภาคผนวก

การคำนวณความเข้มข้นและการเตรียมสารเคมีที่ใช้

การแช่เกล็ดปลาในสารละลาย HCl

เจือจางสารละลาย HCl (aq) 1 M ปริมาตร 6 L จากสารละลาย HCl 12 M

$$\begin{aligned}C_1 V_1 &= C_2 V_2 \\(12 \text{ M})(V_1) &= (1 \text{ M})(6000 \text{ cm}^3) \\V_1 &= 500 \text{ cm}^3\end{aligned}$$

การแช่เกล็ดปลาในสารละลาย NaOH

เตรียมสารละลาย NaOH (aq) 1 M ปริมาตร 6 L จาก NaOH (s)

$$\begin{aligned}mol &= \frac{CV}{1000} \\ \frac{g}{mw} &= \frac{CV}{1000} \\ \frac{g}{40 \text{ g/mol}} &= \frac{(1 \text{ M})(6000 \text{ cm}^3)}{1000} = 240 \text{ g}\end{aligned}$$

ขั้นตอนในการแช่เกล็ดปลาและกำจัดสีย้อมด้วยเอทานอลแอลกอฮอล์

การคำนวณปริมาตรน้ำมัน

$$V = \pi r^2 h$$

โดยที่ V = ปริมาตรน้ำมันคงเหลือ (mm^3)

r = รัศมีของบีกเกอร์เท่ากับ 0.25 mm

h = ความสูงของระดับน้ำมันที่ลดลง (mm)